

Romlig analyse

– Linderud, Sletteløkka Veitvet

Av LaLa Tøyen og Habeo

Innledning

Dette kapitlet er en kortfattet fremstilling av fysiske og romlige kvaliteter ved delområdene Linderud, Veitvet og Sletteløkka i bydel Bjerke.

Tilgang på offentlige uterom og kvaliteten på de fysiske omgivelsene har stor betydning for deltakelse og medborgerskap i lokalmiljøer. Tilrettelagte, tilgjengelige og trivelige uterom i nærmiljøet bidrar til at naboer møtes og til at beboere opplever tilhørighet til sitt nærmiljø. Her vises et utvalg av tematiske kart som belyser dagens bruk av områder, samt fysiske kvaliteter og utfordringer i området som har betydning for lokale beboeres opplevelse, bruk og deltakelse. Avslutningsvis danner dette et oppsummeringskart som viser noen potensialer for utvikling av de fysiske omgivelsene i området.

Temaene er:

- Blå og grønne kvaliteter, privat og offentlig tilgjengelig
- Bevegelse, barrierer og forbindelser
- Destinasjoner og diamanter
- Topografi
- Klima
- Støy og ro

Informasjonen er hentet fra tidligere stedsanalyser, samt gjennom innspill fra lokalkontor som er samlet inn over tid i forbindelse med ulike prosjekter i nærmiljøet.

Området som helhet

Kvalitative undersøkelser gjennomført med lokalbefolkningen viser at delområdene i denne analysen betraktes som tre adskilte områder; Linderud, Veitvet og Sletteløkka, og at det

eksisterer mentale barrierer som hindrer bruk på tvers av områdene. Enkelte steder er det åpenbare fysiske barrierer som bidrar til å forsterke slike oppfatninger, som for eksempel Trondheimsveien som skiller Sletteløkka fra Veitvet og Linderud. Mellom Veitvet og Linderud er de fysiske hindrene for fotgjengere mindre åpenbare, men det oppfattede stedsskillet er knyttet til arealer som er noe diffuse og udefinerte, og som det ligger potensialer i å styrke.

Den umiddelbare nærheten mellom de tre områdene og de potensielle positive effektene av å øke lokalbefolkningens deltakelse på tvers av dem, gjør det viktig å se på dem i sammenheng. Det er viktig å ivareta karakteristikken som knytter seg til delbydelene, men bedre sammenhenger og flere attraktive møtesteder vil bidra til naturlig bevegelsesflyt på tvers av både mentale og fysiske barrierer. Derfor er det viktig å se området som en sammensatt helhet.

Fotgjengere som utgangspunkt

Området er preget av bebyggelse og fysisk planlegging fra etterkrigstiden hvor blant annet stor tro på privatbilismen resulterte i lange avstander for fotgjengere mellom bygg og funksjoner. Denne romlige analysen tar utgangspunkt i fotgjengerens opplevelse av det lokale landskapet. Det er til fots og på hjul uten motor at mennesker møtes og erfarer de lokale omgivelsene på nært hold. Ikke minst er det bærekraftig å tilrettelegge bedre for at innbyggere kan bevege seg uten bil i nærmiljøet.

0 500 m

Blå og grønne kvaliteter

Linderud og Veitvet er grønne og frodige områder, men svært mye av de grønne arealene er av privat eller halvprivat karakter. Dette har betydning for den generelle tilgangen på grøntområder i lokalbefolkningen, som også kan ha betydning for opplevelsen av lokalt eierskap og deltakelse i lokalsamfunnet.

På Linderud er store grøntarealer mellom boligblokkene eid av borettslag og sameier og derfor ikke åpenbart tilgjengelige for offentlig bruk. Noen av disse områdenes karakter kan også være vanskelig å oppfatte som private, særlig der hvor det er tilrettelagt for lek og opphold nært opp til offentlige gangveier. Dette gjør at det oppstår konflikter mellom private beboere som melder fra til brukere som tror de oppholder seg på offentlig område om at de ikke er ønsket. Dette er særlig problematisk ettersom de faktiske offentlige utendørsarealene sentralt på Linderud er få og lite tilrettelagt.

På Veitvet finner man samme tendens med mye private grøntområder, men her ble Veitvetparken nylig opparbeidet som et offentlig grøntareal med lekeapparater og møbler. Parken ligger rett ved siden av nye Veitvet skole som har flere utendørs idrettsbaner, og sammen utgjør disse et tydelig offentlig grønt rom for utendørsaktivitet i delområdet.

Hele boligområdet Sletteløkka er eid av sameier og borettslag og alle grøntområder er derfor også private, men kan noen steder

også oppleves som offentlige, som eksempelvis lekeplassen som grenser til Utfartsveien i vest som folk som passerer på vei til og fra Marka gjerne tar i bruk.

Utover områdeavgrensningen er det imidlertid flere offentlige grøntarealer i tilgrensning og nærhet til de tre områdene som nærmest danner en grønn ring rundt dem. Øst for Veitvet ligger Bredtvetdalen som er del av en overordnet og tverrgående forbindelse fra Østmarka til Lillomarka i Groruddalen. Dalen består av kraftig vegetasjon som har en viktig lokalklimatisk funksjon som vinddempende og luftrensende. Vegetasjonen og bekken er også viktig for biologisk mangfold, som er en viktig opplevelseskvalitet i området (Bydel Bjerke, 2008). I nord har Sletteløkka Marka som nær nabo med turforbindelser inn i Lillomarka og videre til hele Nordmarka. Vest for Linderud ligger et mindre daldrag som forbinder Trondheimsveien med en overordnet offentlig grønn forbindelse i sør. Dette grøntdraget forbinder Veitvet og Linderud, og fortsetter også nordover mot Grorud samt vestover mot det nye grøntanlegget Bjerkedalen park og videre mot indre Oslo.

Med sitt godt bevarte historiske hageanlegg er Linderud gård i dag av en halvoffentlig karakter med privat drift og organisert åpning for publikum. Hagen har blant annet damanlegg, eplehage, bed og lindehall og har planer om å tilføre hagen aktivitetsfunksjoner i den nordlige delen. Hagen har et stort potensial til å tilgjengeliggjøres bedre for lokalbefolkningen da de generelt har høy terskel for å bruke den (Byantropologene & HABEO, 2018).

- Offentlig grønnstruktur
- Halvoffentlige grønne områder
- Private grøntområder

- Vann
- Idrettsbane
- Lekeplass
- Sitteplass

0 500 m

foto

foto

foto

Forbindelser, bevegelse og barrierer

Generelt er området preget av å være tilrettelagt for bil, som innebærer lange avstander og i mange tilfeller mangelfull tilrettelegging for fotgjengere og andre myke trafikanter.

Mens Trondheimsveien og T-banelinjen er viktige forbindelser inn og ut av områdene, utgjør de lokalt også barrierer for fotgjengere og syklistene på grunn av få krysningsmuligheter. Trondheimsveien kan kun krysses ved Linderudsenteret og mellom Veitvet og Sletteløkka. Videre nordover er det 1 km til neste mulighet for å krysse veien, som er ved Rødtvet T-banestasjon. Undersøkelser har vist at mange beboere på Sletteløkka opplever veien som en sterk barriere og at området oppleves isolert i kraft av å være innklemmt mellom den og den inngjerdede Krigsskolen i nord (Bydel Bjerke, 2008, Byantropologene & HABEO, 2018).

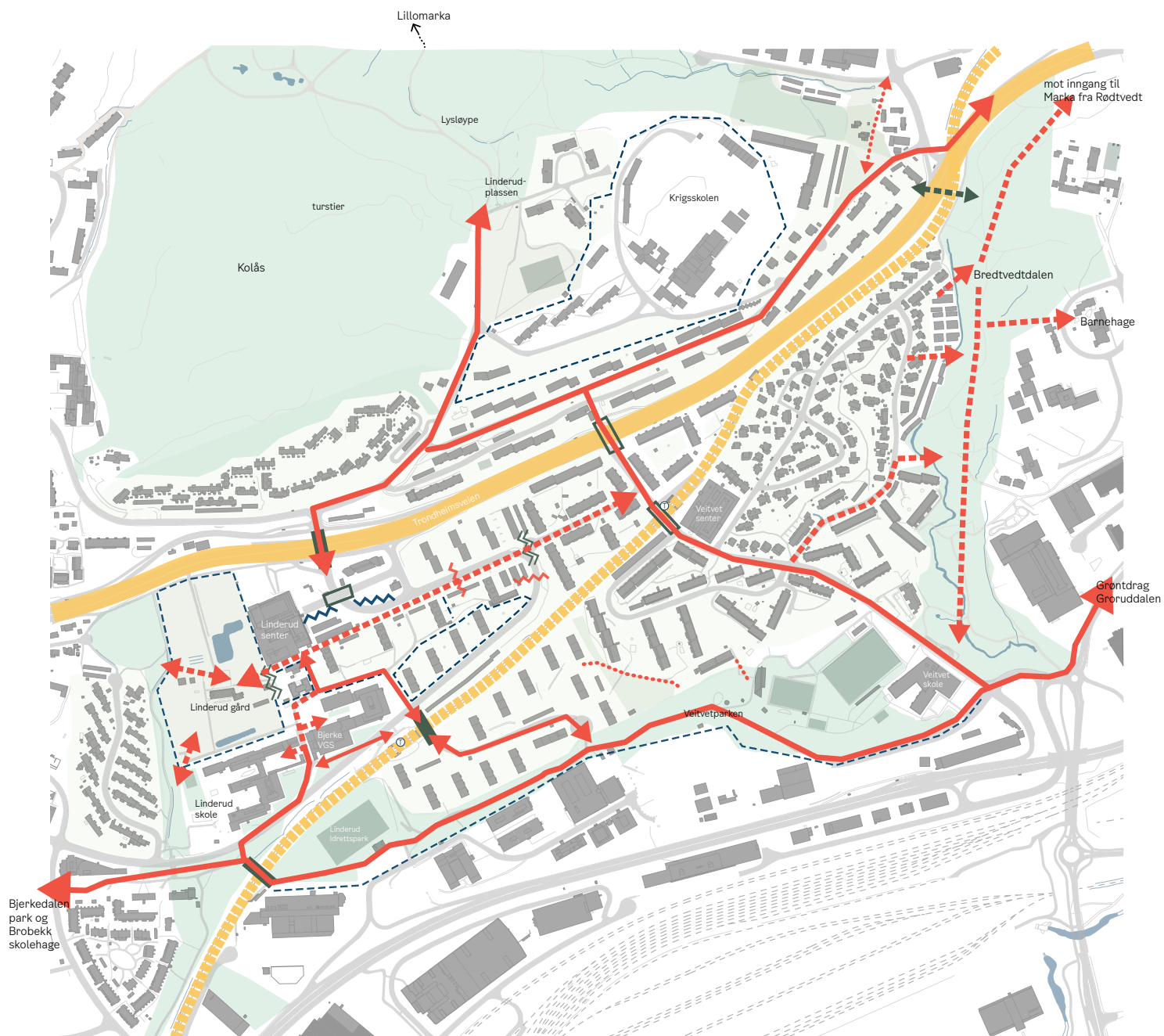
På Linderud finner man også flere mindre fysiske barrierer for fotgjengere som nivåforskjellene rundt senteret, og inngjerdinger rundt private og halvprivate områder som gården og noe av boligbebyggelsen. I tillegg er det sentrale områder som kan oppleves som udefinerte og lite lesbare, som for eksempel gangforbindelsen mellom Linderud skole og Linderud senter i sør som brukes til parkering i dag. Fra dette området er også inngang til Linderud gård, men denne er lite tydelig og det finnes potensial til å definere siktakser og

gangforbindelser tydeligere her.

Linderud og Veitvet forbindes med en vei som skifter i karakter mellom de to områdene hvor Veitvetsiden er smalere og kan virke mer privat, mens Linderudsiden er bredere og har lengre avstand til boliger. Skillet mellom de to sidene er definert av en snuplass formet som en rundkjøring som stenger veien for bil. Denne fysiske utforming påvirker også fotgjengere da de oppfatter dette som et forvirrende sted som bidrar til å tydeliggjøre et fysisk skille mellom Veitvet og Linderud (Byantropologene & HABEO, 2018). Det er stort potensial for å styrke denne forbindelsen bedre for fotgjengere.

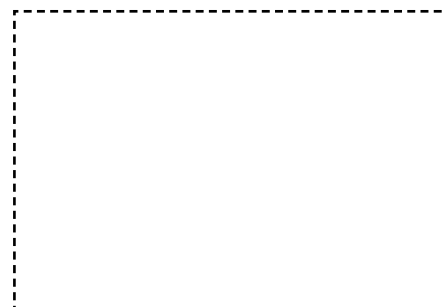
Opplevelsen av barrierer er også individuelt og påvirkes av ulike forutsetninger. Barn, voksne og eldre kan for eksempel ha ulikt forhold til avstand. Til tross for at delområdene ligger tett opp til hverandre, oppleves området generelt som et sted med store avstander som også kan fungere som en barriere i seg selv.

Mens veiene, gatene og de opparbeidete gangveiene utgjør de overordnede sentrale forbindelsene i områdene, er snarveier viktige lokale forbindelser for fotgjengere, særlig på steder med avstander og kupert terreng som her. Det har dannet seg flere tråkk og stier i nødvendige områder som blir hyppig brukt av lokale, blant annet skolebarn. I fremtidig arbeid kan det være aktuelt å se på muligheter for opparbeiding av disse.

	Barriere t-bane og vei		Viktig forbindelse
	Fysisk barriere		Viktig snarvei å styrke
	Dårlig lesbarhet		Viktig forbindelse å styrke
	Gjerde		Overgang/bru
	Farlig overgang		Undergang
			Potensial ny krysningsmulighet

0 500 m

Topografi

Området er et opprinnelig kupert ravinelandskap skapt av bekkefar, som heller mot sør og sørøst. Sletteløkka boligområde ligger 60 meter høyere over havet enn Veitvetparken, og fra Kolåstoppen og ned til Alnabruterminalen er det over 140 meter i høydeforskjell.

Terrenget gir en kvalitet til område med mange utsiktspunkter utover dalen og over til Østmarka, men innebærer også at flere av de viktigste og mest sentrale gangveiene har stigningsforhold som kan være tunge for fotgjengere og syklende, og særlig utfordrende for rullestolbrukere, eldre, folk med barnevogn og andre brukergrupper. Disse stigningsforholdene kan slik også fungere som barrierer for bevegelse i område.

På Veitvet bindes de viktigste funksjonene sammen av Veitvetveien, men veien er i helhet for bratt til å gi tilgjengelighet for alle utfra anbefalt stigningsforhold for universell utforming (Bydel Bjerke, 2008). Denne er det som hovedvei imidlertid vanskelig å gjøre noe med.

Boligene på Sletteløkka ligger fordelt på to terrengplatåer. Gangveiene mellom disse platåene, samt fra undergangen ved Trondheimsveien er svært bratte. Her er det plass nok til å gjøre i det minste én av gangveiene mellom platåene universelt

utformet.

På Linderud er det særlig kupert sør i området på delstrekninger av gangveier og fortau. Særlig problematisk er det at den mest brukte gangforbindelsen i området; gangveien fra T-banestasjonen opp til Linderud senter har et svært bratt stigningsforhold (Civitas, 2005). Undersøkelser blant bydelsbefolkningen viser at gangveien generelt oppleves som "glemt" og dårlig vedlikeholdt, sommer som vinter (Byantropologene & Habeo, 2018). Også forbindelsen gjennom skolen er bratt. Oppgradering og bedre tilrettelegging av disse gangveiene vil gjøre hverdagen bedre for beboere på Linderud.

Nylig ble det imidlertid etablert en universelt utformet ny forbindelse mellom Linderud T-banestasjon og Linderud idrettspark.

Destinasjoner og diamanter

Gjennom ulike studier og medvirkningsprosesser er det kartlagt hvor og hvilke steder og funksjoner lokalbefolkningen bruker og liker. Slik kunnskap er viktig for å jobbe frem fremtidige strategier for områdeutvikling da dette er steder som allerede innebærer lokalt engasjement i ulike former.

Det er forskjell mellom ulike grupper og hvilke lokale steder de oppsøker. Eldre oppsøker gjerne cafeer og bakerier på Veitvet senter og Linderud senter, og bruker også Linderud gård mer enn resten lokalbefolkningen. Det er generelt få utendørs sitteplasser i hele området, som har betydning særlig for eldre som ønsker å gå tur eller oppholde seg ute, og begrenser naturlige møtestedet og liv mellom bebyggelsen.

Barn oppsøker særlig idrettsbanene og lekeplasser. Veitvet senter er også et kultursenter som tilbyr aktiviteter til barn og unge som brukes av innbyggere på Veitvet. Ungdommene på Linderud går på senteret, samt på pizza- og kebabrestauranten på Linderud T-banestasjon. Det er tydelig mangel på tilrettelagte utendørs møteplasser for ungdommer på Linderud og Sletteløkka, og det er også få offentlige lekeplasser for barn på selve Linderud. Barn og unge har også ulike preferanser, og i fremtidig utvikling av uterom i området er det viktig å tenke på at faktorer som kjønn, alder og bakgrunn kan ha betydning for interesser og behov.

I kartet på neste side er det markert

målpunkter og såkalte diamanter og uslipte diamanter. Målpunkter er steder som blir mye brukt av lokalbefolkningen i dag. Diamanter er steder som allerede stikker seg ut som noe særegent, men som kan gjøres mer tilgjengelig og kjent for innbyggerne. Uslipte diamanter er steder som ikke tilbyr stort i dag, men som har beliggenhet og potensial til å utvikles til et møtested.

En diamant er Linderud gård som er en særegen institusjon i hele Groruddalen, men som lokalbefolkningen sjelden bruker. Å få åpnet denne mer vil være positivt for området. En annen diamant er Linderud bad og området utenfor badet. Også dette er et sted som mange lokale ikke kjenner til bruken av og dermed sjeldent besøker.

Med de uslipte diamantene kreves strategiske planer for utvikling og tilrettelegging. Butikkbygget på Sletteløkka og området rundt det har stort potensial til å tilrettelegges som et lokalt senter og møtested for boligområdet, særlig for barn og unge. Det er planer om å få i gang en grendehusfunksjon her.

En annen uslipt diamant er baksiden av senteret som utgjør et sentralt krysningspunkt på Linderud midt mellom gården, senteret, badet og skolene, og boliger like i nærheten. Her ligger potensial til å skape et lokalt torg hvor samtlige grupper som allerede krysser og møtes får muligheten til å ta i bruk rommet sosialt og til å oppholde seg utover kun ren gjennomfart.

Diamant
- bør bli mer tilgjengelig

Uslipt diamant
- bør opparbeides

Målpunkt i dag

0 500 m

Klima

Områdets topografi og plassering av bebyggelse bidrar til at de fleste utearealer i området har gode solforhold.

Den gjennomsnittlige vindretningen er nordøst. Vinden dempes av bebyggelse og vegetasjon, men er trolig merkbar i denne retningen særlig langs Statsråd Mathiesens vei og noe langs gateløpene Sletteløkka og Linderudsletta og Erich Mogensøns vei og Veitvetstubben.

Luftforurensing med svevestøv langs Trondheimsveien er et problem særlig for boligområdene på Sletteløkka (Bydel Bjerke, 2008). Dette er også problematisk med tanke på utvikling av uteområdene her. Problemet forsvinner trolig ikke før planer for nedbygging av Trondheimsveien eventuelt igangsettes, og denne faktoren bør vurderes ved utvikling av Sletteløkkas uteområder.

På vinterstid er det høyt potensial for å utnytte topografien i delområdene og tilrettelegge for vinteraktiviteter. I dag er det kun bakken i Veitvetparken som blir brukt som akebakke. På Sletteløkka er det potensial til å få til en liten akebakke mellom Sletteløkka og Linderudsletta, men en generell utfordring for lek og aktivitet i gatene her er den dominerende og noe ukontrollert parkeringen som foregår i delområdet. Tilrettelegging for lek i dette området vil også kreve konkrete tiltak fordi befolkningens oppfatning om området som uegnet for barnelek er dypt innarbeidet.

Linderud senter har planer om transformasjon og etablering av et torg i tilknytning til senteret. Skøytebane utenfor senteret på vinterstid vil være et positivt aktivitetstilbud for hele området.

Vindrose, frekvensfordeling av vind
Vindretning deles i sektorer på 30°
Frekvensfordeling av vindhastighet i prosent %

Vindhastighet (m/s)

- >20.2
- 15.3-20.2
- 10.3-15.2
- 5.3-10.2
- 0.3-5.2

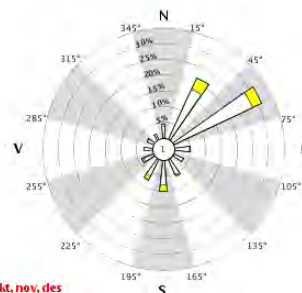
Stille (%)

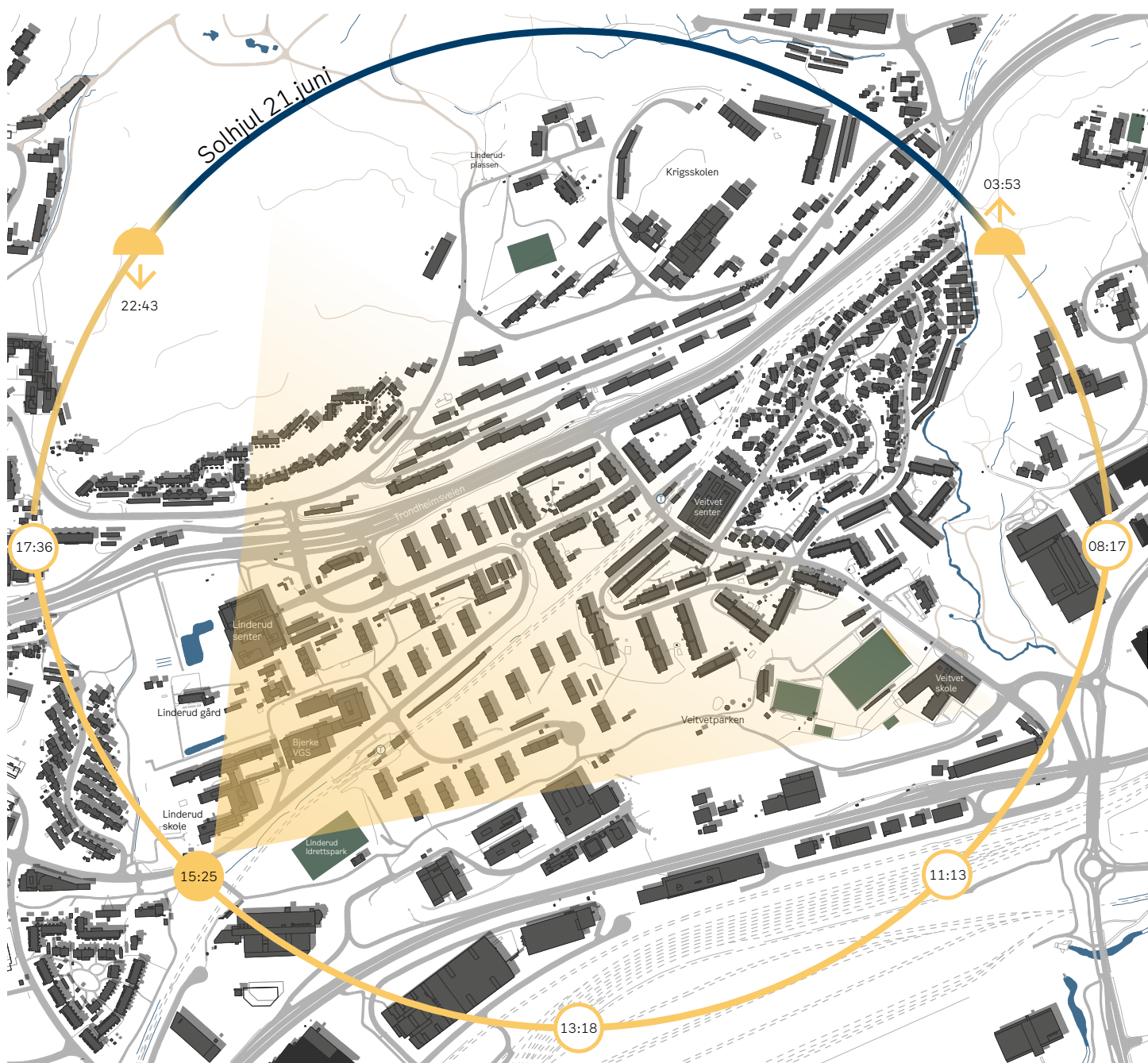
1

År: 2018 - 2018
jan, feb, mar, apr, mai, jun, jul, aug, sep, okt, nov, des
Tidspunkt: 5 (NMT)

18210 OSLO - HOVIN

Støy og ro

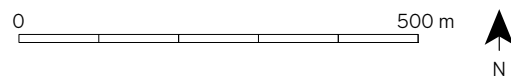
Områder langs Trondheimsveien er særlig støyutsatt i form av biltrafikk, noe som rammer særlig Sletteløkka og boligblokkene langs veien på Veitvet (Bydel Bjerke, 2008). Også dette er noe utfordrende med tanke på utvikling av uteområder på Sletteløkka da arealene nærmest veien har best solforhold, men er mest rammet av både støy og forurensning.

Folk har imidlertid ulik oppfatning og opplevelse av støy som problematisk. En del lokale ungdommer ser for eksempel ikke ut til å være plaget av støyen, men synes tvert imot at larmen og veien generelt gir en urban følelse og symboliserer forbindelse til andre deler av byen (Byantropologene & HABEO, 2018).

Generelt har folk noe ulike preferanser på hva slags byrom de ønsker å oppholde seg i, gjerne avhengig av alder, kjønn og personlighet. Noen liker steder med høy puls og masse aktivitet, mens andre liker å sette seg ned i mer rolige omgivelser. De virkelig gode møtestedene er gjerne steder som tilbyr mulighet til begge deler, som kombinerer både ro og aktivitet i en fin balanse. Kartet på neste side er en kartlegging av de mer aktive og de mer rolige stedene i området.

- Skjermet og rolig område
- Aktivt område
- Støysone 75-90 Lden

Oppsummering

Området er et sted med mye natur og grønne kvaliteter, gode solforhold, utsiktspunkter i landskapet og nærhet og god kobling til både Marka og det mer urbane Oslo. Samtidig er det tydelig fysiske utfordringer i området som kan være med å hindre lokal deltakelse og eierskap blant beboere. Bilvei, T-banespor, gjerder og høydeforskjeller utgjør åpenbare fysiske barrierer i hele området. I tillegg er det et problem med lesbarhet enkelte steder, særlig på Linderud, hvor det for eksempel er vanskelig å lese arealer som private eller offentlige, hvor gangveier leder og hvordan uterom skal brukes. På Linderud er det i det hele tatt en utfordring at en høy andel av grøntområdene er private, og eventuell tilrettelegging av disse for offentlig bruk må gjøres i samråd med borettslag og sameier. Dette gjelder også for Sletteløkka.

I tillegg bidrar mentale og sosiokulturelle barrierer til å forhindre interaksjon på tvers av delområdene. Her spiller også historisk forankring og det rent symbolske inn, for eksempel kan navnet Veitvetparken bidra til at beboere på Linderud opplever mindre nærhet til denne til tross for at parken fysisk ligger like nært til Linderud som til Veitvet.

Generelt er det mye å vinne på å senke dette skillet mellom delområdene, da det ligger potensial i at delområdene kan utfylle hverandre. For eksempel er det viktig at Linderud-beboerne også opplever Veitvetparken som «sin» da det finnes få

offentlige grøntarealer av slik størrelse innenfor Linderudgrensen. Linderud har på sin side et kjøpesenter med flere handelstilbud enn Veitvet senter, samt Linderud gård som er et ærverdig og annerledes møtested. Nært til disse ligger også badet som en skjult skatt som kan gjøres bedre kjent og tilgjengelig for hele området. Mellom disse funksjonene møtes gangveien fra skolene og T-banestasjonen og den noe utydelige gateforbindelsen til Veitvet. I dette offentlige krysningspunktet ligger et potensial til å utvikle et sentralt og lunt torg, et sted det er mulig å sette seg i sola med en kaffe fra senteret, mens barna kan løpe litt rundt – en funksjon som ingen av delområdene tilbyr i dag. Forbindelsen herfra mellom Veitvet og Linderud kan styrkes og tilrettelegges og i seg selv tilføre nye møtesteder mellom de to delområdene.

Sletteløkka er med sin rene boligkarakter naturlig mer privat, og her det i første omgang viktigst å tilrettelegge for beboerne, særlig for barn og unge. Her ligger det blant annet potensial til å opparbeide snarvei som brukes til skolevei mot Rødtvedt skole i nordøst. Langs denne snarveien er det også potensial for å tilrettelegge for lek. Som et møtested for litt eldre barn og ungdommer, samt beboerne generelt, har bygget med Joker og området utenfor potensial. I sammenheng med de andre områdene kan Sletteløkka styrkes som «en portal til Marka» med bedre informasjon og skilting.

Det omkransende offentlige grøntdraget rundt de tre områdene er i det hele tatt en styrke som har potensial til å gjøres enda mer tilgjengelig.

Generelt er det svært få benker og sitteplasser i området. Flere benker langs de offentlige gangveiene har ikke bare funksjon som mindre møtesteder, men er også viktige for grupper med nedsatt bevegelse.

Gode steder å være er som regel steder som er tilgjengelige og attraktive, som tilbyr ulike

aktiviteter og sosialt velvære. En innsats på å styrke tilgjengeligheten til og mellom eksisterende «diamanter» i området, samt til å slipe de diamanter som trenger litt mer bearbeidelse, kan sannsynligvis bidra til å styrke sosialt velvære i form av eierskap, tilhørighet og opplevelser av felleskap i området. En viktig faktor i dette er imidlertid også lokal involvering, slik at dette også kan skapes i prosessen.

Kilder kapitel 2

Byantropologene & HABEO, 2018. *Folk og steder. Antropologisk nærmiljøstudie av Linderud - Veitvet - Sletteløkka.*

Bydel Bjerke, Civitas 2008. *Stedsanalyse Veitvet og Linderud.*

Civitas & Landskapsfabrikken, 2005. *Tilgjengelighet til Linderud.*

Analysen er utført av Lala Tøyen og HABEO.

*Stine Bjar, arkitekt Lala Tøyen
Pia Haukali, landskapsarkitekt Lala Tøyen
Catharina Sletner, sosialantropolog HABEO*

Lala.

HABEO

